

СЛОВОТВІР І ПЕРЕКЛАД ОКАЗІОНАЛЬНИХ ДІЄСЛІВ У РОМАНІ «ПОЛЬОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ З УКРАЇНСЬКОГО СЕКСУ» ОКСАНИ ЗАБУЖКО

Лощина Інна Сергіївна,

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри української мови

Дніпровського національного університету

імені Олеся Гончара

ORCID ID: 0000-0003-1757-5495

У статті досліджено способи словотвору okazіональних дієслівних новацій у романі Оксани Забужко «Польові дослідження з українського сексу», а також перекладацькі стратегії їх відтворення в англомовному перекладі Галини Гринь. Актуальність теми зумовлена необхідністю адекватної міжмовної трансляції сучасної української літератури, яка не лише відображає глибокі соціокультурні трансформації, а й репрезентує унікальні мовні інновації, що становлять вагомий частину ідіостилу автора. Оказіоналізми, зокрема дієслівні, виконують у тексті Забужко низку важливих функцій – від експресивного й емоційного підсилення до створення іронічного або метафоричного ефекту. У перекладі ці мовні інновації часто становлять складність через їхню культурну маркованість, стилістичну багатшаровість та словотвірну унікальність. У статті здійснено ґрунтовний порівняльний аналіз низки дієслівних okazіоналізмів, виявлено ступінь збереження їхньої семантики, прагматики та стилістичного навантаження в перекладі. Аналіз також охоплює дієслова-юкстапозити, okazіональні дієприслівники, дієприкметники, утворені черезступеневим способом.

Встановлено, що перекладачка, як правило, вдається до стратегії семантичної еквівалентності, іноді – до описових трансформацій або культурної адаптації. Це дозволяє зберегти загальне значення та комунікативну інтенцію, однак часто призводить до зниження експресивної та стилістичної виразності оригіналу. Особливо відчутними виявляються втрати, пов'язані з українськими історикокультурними конотаціями та мовною грою. У ряді випадків іронічність, насиченість підтексту чи фонетична структура okazіоналізму нейтралізуються задля досягнення більшої зрозумілості для реципієнта перекладу.

Отже, зроблено висновок, що хоча переклад загалом передає основний зміст і прагматичне навантаження, збереження словотвірної унікальності та стилістичної глибини авторського тексту потребує особливої уваги та тонкого балансу між буквальною точністю і функціональною адекватністю. Отримані результати можуть бути корисними для дослідників перекладу художніх текстів.

Ключові слова: okazіоналізм, авторський ідіостиль, словотвір, дієслівні новотвори, художній переклад, стилістика, семантична еквівалентність, культурна адаптація, експресивність, Оксана Забужко.

Loshchynova Inna. Derivation and translation of occasional verbs in Oksana Zabuzhko's novel «Fieldwork in Ukrainian sex»

The article explores the methods of word formation of occasional verbal innovations in Oksana Zabuzhko's novel «Fieldwork in Ukrainian Sex», as well as the translation strategies employed by Halyna Hryn in the English version. The relevance of the study lies in the need for adequate interlingual transmission of contemporary Ukrainian literature, which not only reflects profound socio-cultural transformations but also represents unique linguistic innovations that form a significant part of the author's individual style. Occasionalisms, particularly verbal ones, perform several important functions in Zabuzhko's text – from expressive and emotional intensification to the creation of ironic or metaphorical effects. In translation, these linguistic innovations often pose challenges due to their cultural specificity, stylistic complexity, and unique word-formation patterns. The article provides a thorough comparative analysis of a number of verbal

occasionalisms, identifying the degree to which their semantics, pragmatics, and stylistic value are preserved in translation. The analysis also covers juxtaposed verbs, occasional adverbial participles, and participles formed through transpositional means.

It has been established that the translator generally resorts to the strategy of semantic equivalence and, in some cases, to descriptive transformations or cultural adaptation. While this allows for the preservation of general meaning and communicative intent, it often leads to a reduction in the original's expressiveness and stylistic richness. Particularly notable are the losses related to Ukrainian historical and cultural connotations and wordplay. In some cases, the irony, subtextual density, or phonetic structure of the occasionalism is neutralized to achieve greater clarity for the target audience. Thus, the conclusion is drawn that although the translation overall conveys the core meaning and pragmatic impact, preserving the word-formation uniqueness and stylistic depth of the author's text requires special attention and a delicate balance between literal accuracy and functional adequacy. The findings may be of interest to researchers of literary translation.

Key words: occasionalism, authorial idiolect, word formation, verbal neologisms, literary translation, stylistics, semantic equivalence, cultural adaptation, expressiveness, Oksana Zabuzhko.

Вступ. У контексті глобалізаційних процесів, що охоплюють сучасний світ, особливого значення набуває не лише економічна чи наукова, а й культурна інтеграція. Ключовим інструментом міжкультурного діалогу залишається художній переклад, здатний не лише долати мовні бар'єри, а й передавати глибинні культурні сенси. Важливою складовою цього процесу є переклад сучасної української літератури, яка відображає складні трансформації національної ідентичності, суспільної свідомості та мовного мислення.

Одним із найвиразніших феноменів пострадянської української прози є роман Оксани Забужко «*Польові дослідження з українського сексу*» (1996), який став знаковим твором для нової української літератури та отримав міжнародне визнання. Унікальність тексту полягає у специфіці авторського стилю: фрагментарності, філософічності, експресивності та мовотворчості. Центральну роль у стилістиці роману відіграють okazіоналізми – індивідуально-авторські лексичні новотвори, зокрема дієслівні, які забезпечують глибину емоційної та концептуальної виразності. За визначенням Н. Клименко та Л. Пустовіт, «оказіоналізм – незвичне, здебільшого експресивно забарвлене слово, утворене на основі наявного в мові слова або словосполучення, іноді з порушенням законів словотворення... що існує лише в певному контексті» [10, с. 432].

Особливої складності перекладачеві завдає трансляція таких новотворів іншою мовою, оскільки okazіоналізми не лише передають ідіостиль автора, а й виконують низку функцій – від створення комічного або емоційного ефекту до розкриття глибинних психологічних пластів образів. Як зауважує С. Маслова,

передача okazіоналізмів потребує від перекладача поєднання «білінгвальної, екстралінгвістичної, стратегічної, перекладацької та особистісної компетенцій» [7, с. 68], а також вміння зберегти як семантику, так і функцію авторського мовлення.

Проблематика передачі okazіоналізмів у художньому перекладі вже стала предметом фахової уваги вітчизняних дослідників. Теоретичні засади перекладу новотворів аналізували Т. Андрієнко [1], Р. Зорівчак [4], В. Карабан [5], В. Коптілов [6], С. Маслова [7], К. Никитченко [8], О. Панченко [9], Л. Фоміна [11] та інші. Т. Андрієнко наголошує на «проблемі множинності інтерпретацій» та потребі вибору відповідника з урахуванням культурних і соціолінгвістичних факторів [1, с. 192]. К. Никитченко запропонувала класифікацію перекладацьких стратегій для інноваційної лексики, як-от: аналоговий переклад, калькування, функціональна заміна, описова експлікація та створення перекладного okazіоналізму [8, с. 91]. Л. Фоміна детально проаналізувала доцільність використання трансформацій у перекладі лексичних новотворів [11, с. 14].

Науковий інтерес становить англomовний переклад роману, здійснений Галиною Гринь, що став спробою адаптації складного експериментального тексту до англomовного читача. У цьому контексті релевантним є твердження Т. Андрієнко: «Перекладач у цьому разі вважається не передавачем повідомлення, вторинним учасником комунікації, а організатором комунікативної взаємодії між автором і читачем» [1, с. 8].

Незважаючи на значну кількість досліджень, присвячених перекладу сучасної української прози, питання передачі okazі-

ональних дієслів, які є особливо продуктивними в тексті О. Забужко, ще не стали предметом окремого поглибленого аналізу. Саме цей аспект і становить об'єкт уваги даного дослідження.

Метою статті є аналіз особливостей словотворення та перекладу okazіональних дієслів у романі «*Польові дослідження з українського сексу*» Оксани Забужко в англomовному перекладі Галини Гринь, а також виявлення ефективності перекладацьких стратегій, застосованих для збереження стилістичної та семантичної своєрідності авторського ідіостилу. Особливу увагу приділено аналізу авторських неoдериватів, які поєднують у собі яскраву експресивність, культурно-історичні конотації та стилістичну багатоплановість. Такі лексеми часто створюють складні перекладацькі виклики, адже вони нерідко є культурно маркованими, насиченими іронічними підтекстами та метафоричними нашаруваннями.

У наведеному прикладі семантичний okazіоналізм «*загетьманувати*» несе іронічне навантаження: *якраз би й загетьманувати над цілою в'язницею, взявши відповідальність за дальший перебіг у ній сякого-неякого життя, роздаючи навсібіч накази* [2, с. 14] / *to accede to the throne and assume full reign of the prison, taking responsibility for the further course of whatever life may still smolder in it, dispensing orders all over the place* [3, с. 9]. Оксана Забужко навмисно накладає високий, історично патетичний термін на буденну, жорстку, навіть маргінальну реальність в'язничного побуту. Це іронічна гіпербола, що висміює як потребу у владі, так і абсурдність її вияву в середовищі без свободи. У перекладі Галини Гринь okazіоналізм «*загетьманувати*» передано як «*to accede to the throne and assume full reign of the prison*». Така заміна трансформує український історико-культурний концепт у загальнозрозумілий англomовному читачеві образ монаршого правління. З одного боку, перекладачка передає основну дію – прийняття влади (*assume full reign*) та підсилює її значення через королівську метафору (*accede to the throne*), що підкреслює неoчікуваність і патетичність моменту. Однак із іншого боку, у цьому варіанті повністю втрачається культурна специфіка українського терміна «гетьман» – символу неоднозначної, неформалізованої, часто тимчасової влади в кризових умовах.

Okazіоналізм «*oстoпpанцyoвaтiли*» є прикладом експресивного словотворення, вкоріненого в українській лексичній і фразеологічній традиції: *і ти стала читати, з обиди й розпущи (oстoпpанцyoвaтiли зі своїм Russian'ом ще тоді!) слухаючи тільки власний текст* [2, с. 17] / *and you began reading then, in insult and desperation listening only to your own text (you were sick to death of their «Russian» even then)* [3, с. 12]. Цей новотвір з яскравим суб'єктивно-oцінним забарвленням побудований шляхом додавання до основи лайливої, розмовно-зневажливої форми «*пpанцyoвaти*» (від вигуку «*пpанець би тебе побив*», що в українській лайливій традиції позначає крайнє емоційне неприйняття, прокляття), префікса «*oстo-*» та дієслівного суфікса «*-viti*». Можливим витлумаченням значення цього okazіоналізму в контексті є «остаточно дістати», «викликати огиду», «до краю набриднути» або навіть «збісити». Тож неoдериват вербалізує граничний емоційний стан – момент, коли щось або хтось остаточно виводить із себе. У цьому випадку – мовна політика й нав'язування російської мови, яке ще тоді сприймалося героїнею як глибоко чужорідне й образливе. У перекладі Галини Гринь цю фразу передано як «*you were sick to death of their 'Russian' even then*». Цей варіант є семантично адекватним у загальному значенні, він передає зміст емоційної втоми, гніву, роздратування, проте не фіксує експресивної та культурної глибини оригінального okazіоналізму. У дієслівній фразі «*sick to death*» закладене сильне значення змудження й втоми, але воно позбавлене тієї емоційної вибуховості, що властива українському «*oстoпpанцyoвaтiти*». До того ж, переклад знеoсоблений: у Забужко *oстoпpанцyoвaтiли* – вони, носії «*Russian'у*», які нав'язували мову; у перекладі ж *you were sick* акцент зміщено на внутрішній стан героїні. Це зменшує інтенсивність соціального й політичного осуду, присутнього в оригіналі.

У цьому уривку маємо ще один цікавий приклад авторського okazіоналізму – дієслово «*фугасила*», що виражає не лише дію, а й емоційний стан, характер і навіть тип енергії, яку випромінюють персонажі: *о, в вас обох стало б моці повиводити з ладу всі телефонні лінії над Атлантикою, ця скажена, жадна до життя міць фугасила з його картин і твоїх*

vipuiv [2, с. 22] / *you both had enough will to screw up all the phone lines over the Atlantic, that fierce, hungry force **stormed out** from his paintings and from your poems* [3, с. 18]. Слово «*фугасити*» у своєму корені містить лексему «*фугас*», що походить від фр. *fougasse*, а в сучасній військовій термінології позначає вибуховий пристрій великої руйнівної сили. У цьому контексті дієслово «*фугасити*» набуває значення «вибухати», «випромінювати з нищівною силою», «прориватися назовні як вибухова хвиля», тобто виходила за межі художньої форми як у його живописі, так і в її поезії. В англійському перекладі ця експресивна лексема передана як «*stormed out*», перекладацьке рішення фокусується на динамічній природі дії, що частково передає семантичну суть оригіналу – раптовість, неконтрольовану силу. Проте варто зазначити, що «*storm out*» в англійській мові має обмежене конотативне поле – воно часто позначає емоційний жест (наприклад, людина *stormed out of the room*), але не несе того глибинного образу вибуху, енергетичного розриву, руйнівного імпульсу, який міститься в українському *фугасити*.

У реченні «*пронсихоаналізував гарненько цілу національну історію – і понує, як рукою зніме*» [2, с. 113] / *you neatly psychoanalyze a whole national history, and «proof, you're cured»* Оксана Забужко використовує okazіоналізм, утворений за допомогою приєднання префікса *про-* до іншомовної лексики *психоаналізувати*. Така форма стилістично відсилає до буденної, розмовної мовної практики – подібно до лексики *продегустував, прослухав* тощо, що додає зневажливо-іронічного тону до академічно-звучного терміна *психоаналіз*. Цей мовний жест є не лише стилістичним: авторка ставить під сумнів можливість і ефективність раціонального «лікування» історичних національних травм так само, як це пропонує психоаналіз у випадку особистості. В англійському перекладі Галини Гринь okazіоналізм трансформовано у звичну граматичну форму «*psychoanalyze*», що зберігає основний зміст, але втрачає стилістичну багатошаровість. Відсутній префікс *про-*, який в українській мові додає відтінок легковажного ставлення або утилітарної завершеності дії, й водночас натякає на фальшиву простоту процесу. Крім того, фраза «*proof, you're cured*» намагається

відтворити іронічний тон, але робить це шляхом зсуву акценту на результат, а не на сам процес «*пронсихоаналізування*», який є ключовим у тексті Оксани Забужко. В англійській версії зникає і той легкий сарказм, з яким героїня знецінює надмірну віру в універсальність західних психоаналітичних схем, застосованих до національного досвіду.

Також натрапляємо на поодинокі дво- та трикомпонентні дієслівні новотвори, як-от: *і незчуваєшся, як починаєш балакати «хеф-нанів», тобто повторюється те саме, що вдома (вдома? схаменися, кобіто, – де він, твій дім?), ну гаразд, у Києві, в Україні – з російською: всякає ззовні крапами, зсихається-цементується, і мусиш – або повсякчас провадити в умі розчисний синхронний переклад, що звучить вимучено й ненатурально* [2, с. 29] and *before you realize it, you're beginning to speak “half this, half / that,” in other words, the same thing that happens at home (home? get a grip, woman –where is this place, your home?), fine, okay, I mean in Kyiv, in Ukraine—with the Russian: it seeps in from the outside in tiny droplets, becomes **dried and cemented**, and you are obligated – to either continuously conduct a cleansing, synchronic translation in your head, which sounds forced and unnatural* [3, с. 26]. Okazіоналізм «*зсихається-цементується*», який з'являється у фрагменті про внутрішнє проникнення чужої мови в мислення, є надзвичайно влучною авторською метафорою, що передає процеси глибокої мовної інтерференції та психологічного спротиву ліричної героїні. Дієслово «*зсихатися*» в українській мові означає «висихати, втрачати вологу, стискатися», воно асоціюється з процесом поступового зменшення, в'янення, виснаження. «*Цементуватися*» ж, навпаки, позначає процес твердіння, фіксації, нерухокої стабілізації. Поєднуючи ці два значення в єдину конструкцію, авторка створює парадоксальний образ: чужа мова наче спочатку стискає, висушує свідомість (зменшуючи її гнучкість і живість), а потім остаточно закріплюється в ній, стає частиною внутрішньої структури, мимоволі впливає на мислення і мовлення. Така лексична пара метафорично відображає небезпечну поступову колонізацію мовної свідомості – процес, який є водночас непомітним (краплинним, як вказано раніше у фразі: «*всякає ззовні крапами*») і невідворот-

ним (через ефект остаточного затвердіння). У перекладі Галини Гринь цю авторську мовну конструкцію передано як *«becomes dried and cemented»*. Оксана Забужко створює стилістичну напругу, яка підсилює відчуття внутрішнього спротиву й поступового внутрішнього ураження. Англійський варіант передає зміст, але недостатньо актуалізує внутрішній конфлікт та безпорадність перед процесом мовного зараження, що закладені в оригіналі.

Іно ти поскочила, з жахом **зашипіли-замахали-зацитькали**, – але перша невдача тебе не зупинила, ти, по правді, таки, добре той казав, – відважна жінка, золотце [2, с. 109] / *began hissing-shushing-flapping long before you even rushed forward. ut the first failure didn't stop you, because it's true what the man said, you're a brave woman, that you are, sweetness* [3, с. 110]. Трикомпонентний оказіоналізм *«зашипіли-замахали-зацитькали»* побудований за принципом нанизування кількох дієслівних основ через повторюваний префікс «за-», що створює ефект прискореної, уривчастої передачі дій у момент сильного емоційного напруження. Така форма передає багатоканальність реакції батьків – одночасно вербальну («зашипіли»), жестикуляційну («замахали») та імперативно-заспокійливу («зацитькали»). Окрім нагнітання дії, конструкція має виразний звуковий ритм, що імітує уривчастість та панічну метушню. У перекладі Галина Гринь передає цей новотвір як *«hissing-shushing-flapping»*. Збережено послідовність трьох дій, але змінено порядок: *«flapping»* перенесене в кінець, тоді як в оригіналі *«замахали»* стоїть другим, що в українській версії логічно веде від жесту до вербальної заборони. Англійська версія зберігає фонетичний ритм завдяки повтору приголосних [ʃ] та [f], але втрачає словотвірну особливість українського ряду – єдиний префікс «за-» як елемент, що семантично об'єднує дії в одне цілісне миттєве реагування. Водночас перекладачка адекватно передає прагматичний ефект – швидкий, панічний, багатоканальний рух.

Також у мовотворчості Оксани Забужко спостерігаємо використання оказіональних дієприслівників, які виконують важливу стилістичну й прагматичну функцію: *повернуло за північ, підпили студенти стени плечима, пікнікуюча на траві party в одному*

дворі нічого врозумливого не змогла відповісти, зате тут-таки, засперечавшись, ліворуч чи праворуч, пересварилася між собою, і ще довго по тому, як вони, дурнуватовсміхнено-sorry-вибачаючись, упилися зетъ [2, с. 93] / *it was already past midnight, tipsy students **partying** on the lawn of one of the yards simply shrugged their shoulders unable to say anything comprehensible but at the same time still managing to get into a fight discussing whether it should be left or right, and for quite some time after they had **stupidly-smiling-sorry-apologized** and taken off* [3, с. 92]; Знову «ввімкнулась» околиця, **забовванівши** знайомими обрисами [93] / *Again the neighborhood «switched on», all the familiar landmarks **bobbed up*** [93]. Лексема «пікнікуюча» поєднує розмовну семантику з легкою іронією, створюючи образ безтурботної компанії, що відпочиває на траві. У перекладі Галина Гринь передає її як *«partying»*, що зберігає денотативне значення «відпочивати / розважатися», проте нівелює відтінок ситуативної конкретності «пікніка» й відчуття просторово-побутового антуражу, закладеного в оригіналі. Оказіоналізм *«забовванівши»* передає раптову появу або проступання обрисів чогось знайомого, водночас містячи елемент несподіванки та дещо іронічного сприйняття. Англійський варіант *«bobbed up»* звучить більш нейтрально, тоді як український містить образну народнорозмовну конотацію. Найбільш складним для перекладу є *«дурнуватовсміхнено-sorry-вибачаючись»*, яке об'єднує опис міміки (*«дурнуватовсміхнено»*) з одночасною фіксацією мовленнєвого жесту (*«sorry-вибачаючись»*) у двомовному варіанті. Таке поєднання створює багаторівневий комічно-іронічний ефект, характерний для індивідуального стилю письменниці. Перекладачка відтворює його як *«stupidly-smiling-sorry-apologized»*, зберігаючи послідовність елементів та двомовну гру, хоча *«apologized»* у формі минулого часу дещо змінює граматичну функцію конструкції. Незважаючи на це, прагматична настанова – передати іронічну безпорадність персонажів – у перекладі загалом збережена.

Спостерігаємо також приклади високоекспресивних оказіональних дієприкметників: *«Это ж надо, казав колись, не так і давно, один недоукраїнізований мною мужчина...* [2, с. 35] / *«Check it out», – one of my **not yet***

fully Ukrainianized men once said, and not all that long ago... [3, с. 30]. У перекладі англomовний читач отримує основне значення, але втрачається частина культурно-іронічного підтексту – для українського читача слово *недоукраїнізований* викликає асоціації з історичними й політичними процесами, тоді як англійський варіант звучить радше нейтрально.

А в Єрусалимі якось було попустило, зрештою, й симпозіум видався цікавий, так що *поперек-горла-вгороджену* кістку власного, вже *зафаховілого* екзгибіціонізму: щоразу заново демонструвати вишкіреним західним інтелектуалам, що й українці, бач, годні висловлюватися складнопідрядними реченнями, – вона тоді проковтнула порівняно безболісно [2, с. 70] / *ut in Jerusalem there seemed to be a bit of relief, after all, the symposium turned out to be kind of interesting, so she was able to swallow fairly easily that bone of personal professional exhibitionism forcibly inserted into her throat: each time demonstrating yet again to grinning Western intellectuals that, see, Ukrainians also speak sentences with subordinate clauses* [3, с. 69]. Конструкція «поперек-горла-вгороджену» є складним композитом, де основа «вгороджений» (від дієслова «вгородити» – насильно встромити) поєднується з обставинно-об'єктними компонентами «поперек горла», утворюючи багатoshаровий образ, який передає відчуття фізичного й емоційного дискомфорту. Дієприкметник *зафаховілий*, утворений черезступеневим способом від іменника «фах», набуває відтінку іронічної характеристики людини, чия поведінка стала надмірно професійно-стереотипною. У перекладі обидва okazіоналізми зазнають семантичного спрощення: «поперек-горла-вгороджену» передано описово – «bone ... forcibly inserted into her throat», що відтворює предметно-образний зміст, але втрачає ритмічну і багатокомпонентну структуру оригіналу; «зафаховілого» трансформовано в «personal professional exhibitionism», що передає загальну номінативну ознаку без внутрішнього іронічного відтінку. Таким чином, переклад передає

основний зміст, але частково нівелює авторську прагматику, зокрема гру зі словотвором та експресивно-іронічну настанову. Це свідчить про орієнтацію перекладача на смислову адекватність, навіть ціною втрати оригінальної словотвірної гри.

Маємо ще один приклад черезступеневого утворення дієприкметника: *і вперше бачить на його обличчі понуро навовкулачений вираз* [52] / *and for the first time a somber, wolfish expression visits his face* [50]. *Навовкулачений* – той, що має риси вовкулаки, тобто насторожений, дикий, мовчазно-агресивний, хижий, але водночас – прихований, внутрішньо стриманий. У поєднанні з *понуро* створює психоемоційно напружений вираз обличчя, який свідчить про заховані страхи, сором, тиск. Цікаво, що перекладач інтерпретує okazіоналізм через культурно ближчий англomовному читачу образ *somber, wolfish* (вовчий) *expression*. Це зберігає тваринну метафорику, хоча й втрачає специфічність «вовкулаки» – істоти не просто хижої, а роздвоєної між людиною і звіром.

Висновки. Проаналізовані приклади засвідчують, що перекладачка Галина Гринь обирає переважно стратегію семантичної еквівалентності з урахуванням зрозумілості для англomовного читача. Для збереження основного змісту й комунікативної інтенції часто застосовуються описові конструкції, фразові дієслова чи загальноприйняті метафори англійської мови. Водночас відзначається тенденція до нейтралізації культурно-специфічних елементів та зниження експресивної насиченості оригіналу. Найбільших втрат зазнають образні складові, пов'язані з українським історико-культурним контекстом, а також словотвірна унікальність okazіоналізмів. Таким чином, переклад зберігає змістову та комунікативну функцію, але в окремих випадках поступається стилістичній і культурній глибині авторського слова.

Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні особливостей перекладу okazіоналізмів у різних жанрах. Доцільним є також дослідження рецепції таких новотворів серед носіїв мови перекладу.

Література:

1. Андрієнко Т. П. Стратегії в інтеракційній моделі перекладу (на матеріалі перекладу англomовних прозових та драматургічних творів українською та російською). Дис. ... доктора філол. наук: 10.02.16. Київ : КНУ ім. Тараса Шевченка. 2017. 499 с.

2. Забужко О. Польові дослідження з українського сексу: роман. Вид. 4-те, випр. Київ : Факт, 2002. 115 с.
3. Zabuzhko Oksana. *Fieldwork in Ukrainian Sex*. Translated from the Ukrainian by Halyna Hryn. First published in English in 2011 by AmazonCrossing. 121 p.
4. Зорівчак Р. П. Український художній переклад як націєтворчий чинник. URL: <http://odestransl.com/index.php?page=zorivchak-r-nation/> (дата звернення: 27.07.2025).
5. Карабан В. І., Мейс Дж. Переклад з української мови на англійську мову. Навчальний посібник-довідник для студентів вищих закладів освіти. Вінниця : НОВА КНИГА, 2003. 608 с.
6. Коптілов В. Теорія і практика перекладу: навч. посіб. Київ: Юніверс, 2002. 280 с.
7. Маслова С. Я. Експлікація як спосіб збереження культурної складової неологізмів в англо-українських перекладах. *Львівський філологічний часопис*. 2020. № 7. С. 67–70. <https://doi.org/10.32447/2663-340X-2020-7.11> (дата звернення: 24.07.2025)
8. Никитченко К.П. Оказіоналізми в соціальних мережах: перекладознавчий аспект. *Закарпатські філологічні студії*. Випуск 17. Том 2. С. 88–92.
9. Панченко О. Деякі засоби перекладу «вигаданих» слів. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*. Випуск 175. 2017. С. 657–662.
10. Українська мова: Енциклопедія. 2-е вид. Київ : Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 2004. С. 432–433.
11. Фоміна Л. В. Особливості перекладу художніх творів: методично-навчальний посібник з дисципліни «Особливості перекладу художніх творів» для магістрів за спеціальністю «Переклад». Дніпропетровськ: вид-во НГУ, 2015. 178 с.

References:

1. Andriienko, T. (2017). *Strategii v interaktsiinii modeli perekladu (na materialii perekladu anhlo-movnykh prozovykh ta dramaturhichnykh tvoriv ukrainskoiu ta rosiiskoiu)* [Strategies in the interactional model of translation (based on translations of English prose and drama into Ukrainian and Russian)] (Doctoral dissertation). Taras Shevchenko National University of Kyiv. [in Ukrainian].
2. Zabuzhko, O. (2002). *Polovi doslidzhennia z ukrainskoho seksu* [Fieldwork in Ukrainian sex] (4th ed., rev.). Kyiv: Fakt. [in Ukrainian].
3. Zabuzhko, O. (2011). *Fieldwork in Ukrainian Sex* (H. Hryn, Trans.). AmazonCrossing.
4. Zorivchak, R. P. (n.d.). (2025). *Ukrainskyi khudozhnii pereklad yak natsiitvorychyi chynnyk* [Ukrainian literary translation as a nation-building factor]. Retrieved July 27, from: <http://odestransl.com/index.php?page=zorivchak-r-nation/> [in Ukrainian].
5. Karaban, V. & Meis, J. (2003). *Pereklad z ukrainskoi movy na anhliisku movu: Navchalnyi posibnyk-dovidnyk dlia studentiv vyshchych zakladiv osvity* [Translation from Ukrainian into English: A reference and textbook for university students]. Vinnytsia: Nova Knyha. [in Ukrainian].
6. Koptilov, V. (2002). *Teoriia i praktyka perekladu* [Theory and practice of translation]. Kyiv: Univers. [in Ukrainian].
7. Maslova, S. Ya. (2020). *Eksplikatsiia yak sposib zberezhenia kulturnoi skladovoi neolohizmiv v anhlo-ukrainskykh perekladakh* [Explication as a way to preserve the cultural component of neologisms in English-Ukrainian translations]. *Lviv Philological Journal*, (7), 67–70. <https://doi.org/10.32447/2663-340X-2020-7.11> [in Ukrainian].
8. Nykytchenko, K. P. (n.d.). *Okazionalizmy v sotsialnykh merezhakh: perekladoznachnyi aspekt* [Occasionalisms in social media: A translation studies aspect]. *Transcarpathian Philological Studies*, 17(2), 88–92. [in Ukrainian].
9. Panchenko, O. (2017). *Deiaki zasoby perekladu «vyhadanykh» sliv* [Some methods of translating «invented» words]. *Naukovi zapysky. Serii: Filolohichni nauky*, (175), 657–662. [in Ukrainian].
10. *Ukrainska mova: Entsyklopediia* [Ukrainian language: Encyclopedia]. (2004). (2nd ed.). Kyiv: Ukrainska entsyklopediia im. M. P. Bazhana. [in Ukrainian].
11. Fomina, L. (2015). *Osoblyvosti perekladu khudozhnikh tvoriv: metodychno-navchalnyi posibnyk dlia mahistriv za spetsialnistiu «Pereklad»* [Peculiarities of literary translation: A teaching manual for master's students majoring in «Translation»]. Dnipro: NGU Publishing. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 09.08.2025

Стаття прийнята 11.09.2025

Статтю опубліковано 27.10.2025